

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{5}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 18. V Ljubljani, 30. novembra 1914. Letnik XXXI.

Obseg: Kmetovalci, pozor! — Nove in važne ženske pravice. — Kakšna boji prasičereja v sedanjih razmerah. — Pripravno orodje za robkanje turščice. — Važnost krompirja. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Inserati.

Kmetovalci, pozor!

Ne prodajajte lehkomišlno živil agentom in špekulantom!

Mislite na krute posledice!

Vam kmetovalcem in sploh zemljiškim posestnikom velja ta nujni poziv. Vsled svetovne vojske preti do nove žetve resno pomanjkanje živil, preteči nevarnosti pa se zamorete še ogniti s svojimi lastnimi močmi. Odrezani smo od vseh rodovitnih tujih držav, ki so v navadnih razmerah v stanu izvaževati živila in smemo zlasti na Kranjskem računati samo s tistimi živili, ki se danes še v deželi nahajajo. Kar se danes še iz dežele proč proda, je za deželo končno izgubljeno in se ne bo za nobeno ceno več nazaj dobilo.

Z živili, ki se danes še v deželi nahajajo, se bo dalo še shajati, da ne bo lakote — toda le pri največji varčnosti, ob umnem in previdnem gospodarstvu.

Vaša dolžnost je, kmetovalci, da obvarujete v teh veleresnih časih lakote sebe in vse kranjsko prebivalstvo. To lahko dosežete, če umno in pridno gospodarite in vsestransko varčujete z živili in s krmo. Če to storite, bo v vsakem oziru v Vašo lastno veliko korist.

Ne varajte se in nikari ne mislite, da pride v skrajni sili kaka pomoč, bodisi od države ali dežele! Kdor to misli, se nahaja v usodepolni zmoti! V skrajni sili ne bosta ne država ne dežela v položaju priskrbeti

živila, ker jih ne ena in ne druga ne bo imela — živila zamorete dati le vi kmetovalci sami, le vi sami morete pomagati sebi in celi deželi. Kdor računa s „podporami“, je izgubljen!

Lakota je pomenila v starih časih toliko, kakor pomanjkanje kruha. Dandanes pa imamo za kruh mnogo nadomestil, dasi je kruh še vedno najvažnejša vsakdanja hrana; zato varčujmo ž njim, da Bog usliši našo molitev in nam dá vsaj košček vsakdanjega kruha.

Preračunajte in preudarite vestno in natančno, koliko živil rabite za dom in za reveže v svojih vaseh ter odprodajte le preostanek, in sicer le v deželi sami, v prvi vrsti hišarjem in gostačem v lastnem kraju, nikakor pa ne prekupcem in agentom, ki kupujejo za tujce. Ne pustite se omamiti po visokih, vam ponujanih cenah, kajti draginja bo postala neznosna, in kdor bo sedaj preveč prodal po dozdevni dobri ceni, bo pozneje nazaj kupoval po nezaslišanih cenah. Pri tem ne pozabite na reveže, ki jih ne boste mogli pustiti od gladu umirati, saj vas bodo občine po zakonu silile tudi zanje skrbeti. Kdor to zimo ne bo svojemū

bližnjemu pomagal, ga bo njegova trdosrčnost drago stala.

Sedanja velika svetovna vojska se bije za gospodarsko premoč med vojskujočimi se državami. Sovražniki nas hočejo z dolgo vojsko izstradati. Zato ni dovolj, da je naša armada mobilizirana in zmagnosna, tudi

kmetovalci morate mobilizirati in zmagati

z umnim gospodarstvom, z varčnostjo in s priskrbljevanjem živil za armado in za doma ostale sloje, ki rabijo vaših pridelkov.

Lačna armada in lačno prebivalstvo sta že naprej premagana!

V teh resnih časih pokažite kmetovalci, da ste res prvi in najmočnejši steber dežele, ljudstva in države; če se sedaj izkažete, plačilo ne bo izostalo. Skrbite zase, za svojce v vojski in za tiste sloje v deželi, ki rabijo vaših pridelkov.

Vsak naj torej naredi zanesljiv preudarek, kaj rabi za dom in za potrebe svojih bližnjih in le vestno proračunan preostanek svojih pridelkov naj proda v deželi sami onim slojem v deželi, ki ne pridelujejo sami vsakdanjega živeža.

Pri tem preudarku pa

ne pozabite na seme

za prihodnjo pomlad, drugače boste pač orali ne pa tudi sejali in drugo leto pride potem prav gotovo lakota z vsemi groznimi posledicami.

To velja zlasti glede že sedanje skrbi za semenski fižol in krompir ter za seme jarega žita in turščice.

Varčujte zlasti s krušnim žitom, oziroma z moko, ki je skoraj ne bo več dobiti ter množite svoj vsakdanji kruh s primesjo ječmenove in ovsene moke ter s primesjo kuhanega krompirja. V dopolnitev svoje vsakdanje potrebne hrane pa uživajte več krompirja, ki je skoraj kruhu enako vreden. Vzemite na pomoč ješpren, kašo, korenje, sladko repo, razno kisavo itd.

Največji del hrane porabimo za tvorjenje telesne toplote in delovne sile, ki prihajata največ od gori imenovanih živil; če se pa gorko oblačimo in v hišah dovolj kurimo, se pa v to svrhu potrebna hrana znatno skrči, kajti človek na gorkem ni nikdar tako lačen, kakor če prezeba.

Najvažnejši, četudi manjši del hrane je tisti, ki nadomešča porabljeno telesno snov, to so beljakovine, zaradi katerih je zauživanje primernih množin redilnega sočivja (fižola, graha, leče) mesa in mleka neobhodno potrebno, če naj ostanemo zdravi in krepki na telesu.

Kdor količkaj zmore, naj se preskrbi z zadostno množino doma čega prekajenega mesa in špeha. Niti kapljica mleka, ki je najboljše hranilo, se ne sme izgubiti, in kjer delajo presno maslo, naj porabijo vse posneto mleko za jed, ker ima v sebi še vse mlečne

beljakovine in je torej izredno redilno. Na neposnetem ali posnetem mleku kuhana jedila naj so Vam prav posebno priporočena hrana.

Zelo trdo bo šlo z mastjo za zabelo, ki dela jedila okusna, nektera sploh šele užitna in ki vrhutega tvori v telesu največ trajne gorkote in delovne sile. Priskrbite se torej pravočasno z zadostno množino jedilne masti, bodisi od lastnega pridelka, bodisi z nakupom, dokler so cene za mast še primerne. V sili si pomagajte z lanenim oljem, ki ga v mnogih deželah s pridom rabijo za zabelo.

Rabite za hrano tudi sadje, sveže ali posušeno, ki ne le da nasiti in dela prijetno izpremembo pri prehranjevanju, ampak tudi prav dobro redi in predvsem izredno močno zdravilno učinkuje.

Sebi, celi deželi in državi na veliko korist skrbite z vso vneto

za ohranitev živinoreje

saj v sedanjem obsegu, kajti ona vam ne bo le bogat vir denarnih dohodkov, ampak bo tudi dajala vam kmetovalcem in drugim slojem najmenitnejši in najdragocenejši del vsakdanjega živeža. Goveja živina naj se letos največ zadovolji s suho klajo, ki ste jo hvala Bogu veliko pridelali, a ona naj ne dobiva ničesar, kar se da v kuhinji s pridom porabiti, vendar mora dobiti kolikortoliko beljakovin v obliki močnih krmil (otrobov, oljnih tlopin itd.), drugače omaga. Prav posebno se držite prasičereje, ki je zaradi mesa in jedilne masti za preživljanje prebivalstva silno važna. Redite prasiče tudi zaradi špeha, imejte dovolj plemenskih svinj, kajti prihodnjo pomlad se utegnejo pujski drago plačevati. Prasiči dobro izkoristijo vse ostanke iz kuhinje, zanje je dober želod, ki ga je letos posebno veliko in zagotovite si dragocenih kuhinjskih pomij iz mest in trgov ter iz gospodinjstev na deželi, ki se ne pečajo z živinorejo. Ne pozabite na drobnico (ovce in koze) ter perutnino; opustite v teh časih vsako sitnarjenje glede tujih kokoši, kjer ne delajo škode, kajti le prosto se paseča kuretnina dobro uspeva in pridno nese jajca, ki tvorijo lep dohodek in so veliko vredna hrana.

Bodite trezni

in sram bodi tistega, ki v teh resnih časih pije gnusno žganje ter z njim kvari svoje zdravje in zapravlja denar.

Draginja bo velika

kakor je nihče sedaj že več ne pozna; če boste pa umno gospodarili in boste

varčni, varčni, varčni,

trezni in usmiljenega srca do svojih bližnjih, prav gotovo nihče ne bo trpel lakote v naši deželi, vi kmetovalci pa bodete za živež, kolikor ga bodete mogli oddati, dobili primerno dobro ceno od konsumentov v deželi sami.

Da se to vresniči, zavisno je edinole od vas kmetovalcev, ki vpoštevajte te besede in ki se neprestano poučujte kako bo v teh težkih časih izhajati.

Deželni odbor kranjski in sopolpisane kmetijske korporacije so vam v vseh zadevah z nasveti na razpolaganje. Prebirajte pridno svoj stanovski list „Kme-

tovalec“, čigar uredništvo vam postreže točno z odgovori na vsa gospodarska vprašanja, tičoča se sedanjih razmer, bodisi varčuega prehranjevanja ljudi in posebno umnega ravnanja z živino v sedanjih popolnoma predrugačenih razmerah.

Deželni odbor vojvodine kranjske.

Šusteršič, deželni glavar.

C. kr. kmetijska družba.

Zadružna zveza.

Nove in važne ženske pravice.

Grozna vojska, v katero je naša država zapletena, povzroča smrt veliko, zlasti samostalnih mož, ki so mladi ali srednje starosti, očetov nedoletnih otrok, ki so umrli hrabre smrti na bojnem polju. To je napotilo vlado, da je odstranila iz občnega državlanskega zakonika marsiktere zastarele naredbe, kajti ta zakon je iz l. 1811., torej že nad 100 let star.

S cesarsko naredbo z dne 12. oktobra 1914 stopijo v veljavo na podlagi § 14. naše ustave sledeče zakonske izpremembe, ki jih zato objavimo, ker so za ženske posebno važne.

Določbe o proglašanju koga mrtvim se popolnijo in doba za proglašenje mrtvim tistih, ki so na neznan način izginiti, se skrajša.

Po dosedanjem zakonu niso mogle biti ženske priče pri nekterih pričanjih in pravnih dejanjih, po novih določbah so tudi ženske osebe pri teh pravnih dejanjih veljavne priče.

Velike izpremembe so se zvršile pri varuštvu. Ženske imajo sedaj glede varuštva z malimi izjemami iste pravice kakor moški.

Vsaka polnoletna ženska, omožena ali neomožena, more biti varuhinja svojega ali tujega otroka. Omožena žena more pa postati varuhinja tujega otroka le s privolitvijo svojega moža.

Od sodišča naročeno varuštvo je ženska dolžna prevzeti le za svojega otroka ali vnuka.

Oče more določiti varuha pred smrtjo; če tega ne stori, more mati varuštvo prevzeti ali varuha izbrati. Materi kot varuhinji se more, če je treba, dati v pomoč sovaruha. Če se varuhinja omoži, ji more sodišče odvzeti varuštvo. Tudi zakonski mož more vsak čas preklicati svojo privolitev k prevzetju kakega varuštva po svoji ženi.

Vsaka mati more sedaj pri sodišču predlagati, da je sedanjega varuha odstaviti in njo za varuhinjo postaviti.

Kar velja o varuštvu nad nedoletnim, velja tudi za kuratelo nad polnoletnim. Žena moža, ki je pod kuratelo, more od sodišča zahtevati, da ona prevzame čezenj kuratelo. Otroci, ki nimajo premoženja in so v kakem vzgojevališču, ne potrebujejo več varuhov.

Če sodišče nima na razpolaganje za varuhe primer- nih oseb, more varuštvo izročiti tudi kakemu javnemu uradniku ali kakemu društvu za varstvo mladine.

Popolnoma nove so določbe o varuških svetih. Ti delujejo kot nadzorovalni in varuhom svetujoči organi pa tudi sami morejo varuštva prevzeti. V vsaki občini

se mora sestaviti najmanj en varuški svet. Udje varuškega sveta bodo deloma imenovani, deloma voljeni in dobe naslov „sirotniški svetniki“.

Kakšna bodi prasičereja v sedanjih razmerah?

Na prvem mestu današnje številke „Kmetovalca“ objavljamo velevažen poziv k varčevanju z živili in krmo, da ne pridemo zaradi vojskinih zapletljajev v velike stiske, t. j. da se ognemo posledicam velike draginje ali celo delne lakote in prihranimo seme za pomlad, katero bo celo za drag denar težko dobiti. Če ne bo semena, bodo nepregledne posledice neverjetno krute.

Načrt napominjanega poziva je sestavil urednik našega lista, ki se je moral omejiti na najvažnejše točke in posameznosti povdarjati le prav nakratko. Zato ne bo napačno, če v našem listu, kjer imamo več prostora, nekatere reči pojasnimo še posebej in jih obdelamo natančneje.

Taka važna točka je tista, ki se tiče prasičereje.

Poziv svari pred preveliko odprodajo tistih kmetijskih pridelkov, katerih ne potrebujemo za dom in svetuje prodajati jih le doma, t. j. v deželi, ne pa prekupcem in agentom, ki jih spravljajo iz dežele. Ta nasvet je treba seveda prav razumeti.

Imamo namreč kmetijske pridelke in izdelke, katerih v deželi pridelamo ali izdelamo več, kakor jih potrebujemo. Te moramo prodajati, kajti pri sedanjem denarnem gospodarstvu nam mora kmetijstvo dati tudi denarnih dohodkov. Kako naj pa drugače pridemo do tistih potrebnih reči, ki jih nimamo doma in jih torej moramo kupovati? Dokupovati moramo razna živila, kupovati obleko, plačevati posle, davke, stroške za vzgojo otrok, obresti od dolgov itd.

Naše kranjsko kmetovanje je tako urejeno, da pridelamo več živine nego je doma in sploh v deželi rabimo in lahko rečemo, da na Kranjskem v prvi vrsti izhajamo s skupičkom od živine. Zlasti prasičereja donaša naši deželi znatne dohodke: Tudi v sedanjih razmerah ne bo noben pameten človek mislil, da bi bilo želeti, naj se zatre vsak izvoz prasičev iz dežele. Nasprotno: Veliko naših pokrajin živi od prasičereje, in te morajo prodajati prasiče tudi izven dežele. Skrb prasičerejcev bodi navzlic neugodnim razmeram ohraniti prasičerejo krepko, ker ta je eden naših poglavitnih denarnih virov.

Težavo bomo imeli s prasičerejo zaraditega, ker bo primanjkovalo za prasiče primerne ali saj doslej običajne krme, kajti mnogo stvari, ktere bomo morali porabiti v kuhinji, dobe drugače prasiči. Premisliti je torej treba, sčim naj krmimo prasiče.

Skrbimo predvsem za ohranitev plemenskih živali, t. j. plemenskih svinj, da bo pomladi dovolj zaroda, tega bomo zelo potrebovali, če naj ostane prasičereja v bodočem letu na sedanjem višku. Spomladi bo kmalu dovolj krme, prasiče bo lahko preživljati, pujski pa bodo imeli bržkone visoke cene. Plemenske živali, če naj so kaj vredne, zlasti pa breje svinje, moramo kolikortoliko dobro in zadostno krmiti, zato naj te dobivajo predvsem tisto, kar moremo pogrešati v kuhinji ali si takorekoč brez škode odtrgati od ust.

Zelo bo primanjkovalo jedilne masti, zlasti za zabelo. Najvažnejša mast je pri nas špeh. Zato skrbite za pitane prasiče, da bo veliko masti in špeha. Ker se pa iz nič ne da ničesar narediti, tudi špeha ne, moramo prasiče, ako hočemo imeti debele, tudi primerno krmiti. Pokladajmo prasičem, ktere pitamo, vse, kar morejo jesti brez škode, vsekakor pa pridevati krmi močnih krmil kakor otrobov, oljnih tropin itd. Res so letos ta krmila zelo draga, a zato ima tudi špeh izredno visoko ceno, ki bo pozneje še višja, kar bo izplačalo tedaj delno pokladanje dragih močnih krmil.

Pujske pustite pri dobro krmiljenih svinjah po možnosti dolgo pri sescu, odstavljene pa vadite na razno krmo, ki jim prija; poglobitno je, da ostanejo zdravi in da čvrsto rasto. Precej spomladi, ko izgine sneg, spuščajte prasiče na neobsejane njive, kjer žro s slastjo mlade nežne rastline in rijejo po zemlji za raznim redilnim mrčesom.

Kar v kuhinji ostaja, kar ni za prodaj in prasičem le količkaj hasne, naj dobe prasiči. Veliko so vredne za prasiče mastne kuhinjske pomije, ki morajo biti nepokvarjene. Če smo prisiljeni pomije dlje časa hraniti, jih je treba pred pokladanjem dobro povreti, da se zatro vse strupene kali, ki se stvorijo v postanih pomijah.

Kjer je obrodil želod, žir in divji kostanj, tam dajte te plodove prasičem.

Prasič ni govedo, da bi izhajal s suho klajo; in more ta krmila vrhutega v svojem želodcu in kratkih črevah sirove le prav slabo izkoriščati; zato krmite suho klajo, zlasti pa zanj primerne različne pleve in seneni drobir, le parjen. Parjeno, t. j. prekuhanu suho klajo prasič kolikortoliko izkoristi.

Parjeno ali kuhano krmo pokladajte prasičem le dovolj shlajeno, kajti lačen prasič pogoltne tudi vročo krmo in si pri tem občutljivo opeče sluzno kožo prebavil. Tak zaparjen prasič se navadno težko popravi in ne uspeva več.

Kri, ki se dobi pri mesarjih in sploh vsi zdravi mesni odpadki, so s plevami skupaj kuhani naravnost izborna piča za prasiče. Imejte pred očmi, da so prasiči vsejedci, ki morajo, da dobro

uspevajo, dobivati redno poleg rastlinske tudi živalsko hrano. Živalska hrana za prasiče je kri, mesni odpadki, mrčes, ki ga prasič v zemlji izrije itd.; ker pa te hrane ni mogoče prasičem redno nuditi, zato pokladajte prasičem redno ribjo moko; ta se z navodilom za krmljenje poceni dobi pri naši družbi.

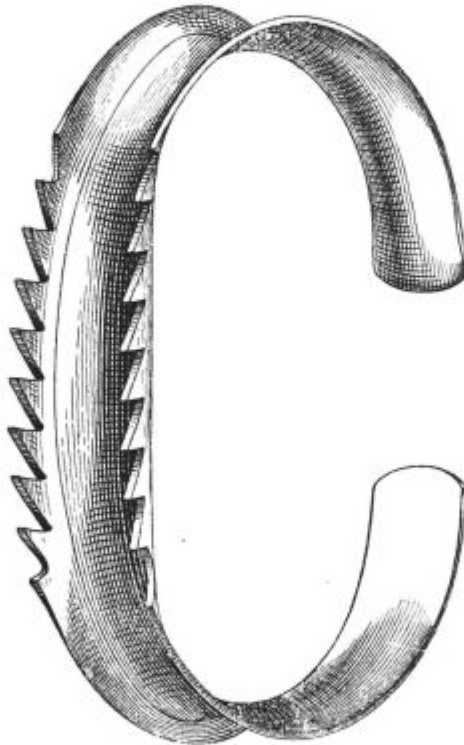
Največji del krme se porabi v živalskem telesu za tvorjenje telesne toplote in sile, zato prihranimo silno veliko prasičje krme, če skrbimo za gorke svinjake in če pokladamo krmo in pitno vodo mlačno ter ne pustimo, da bi krma v koritih zmrzovala.

Dober zrak, red in snaga pa istotako pomagajo za dobro uspevanje prasičev. Te reči so potrebne zlasti letos, ko moramo izhajati z razmerno manjšo množino slabše prasičje krme.

Prilagoditveno orodje za robkanje turščice.

Za robkanje turščice imamo razna orodja in stroje.

Stroji v ta namen so prikladni le večjim posestnikom, zlasti onim, ki hočejo svojo turščico hitro orokati. Drugače je pa z majhnimi posestniki, ki turščico rabijo največ za dom. Ti jo zlasti pozimi le sproti robkajo, kolikor je rabijo, ter to delo radi porabijo v namen, da družina pozimi, zlasti zvečer ne pase lenobe. V tem slučaju seveda se ne rabi stroj, tudi majhen ne; delo se mora opravljati z roko. Z roko turščico robkati, in sicer brez vsakega orodja, je pa vendar prezamudno, pa tudi roke, zlasti pa prsti, prav veliko trpe. Iz tega vzroka so si ljudje izmislili razna orodja, ki robkanje lajšajo, zlasti pa ne mučijo prstov. Celo letos, ko nam na vseh straneh manjka delovnih sil in imajo doma ostali dovolj drugega nujnega dela, je kako pripravno orodje za robkanje turščice gotovo dobro došlo, če se ga poceni dobi ali more celo kar doma narediti. Prav pripravnega takega orodja se pa sploh poslužujejo kmetje po Laškem, in mi ga tudi našim ljudem letos prav zelo priporočamo. To laško orodje kaže podoba 80. v naravni velikosti. Orodje je z ozirom na širokost delavčeve roke 8–11 cm visoko ter železno. Oblika je jasno razvidna iz podobe. Pri delu se to orodje natakne na desno roko, in sicer tako, da zobati del leži na dlani in se potem z dlanjo pritiska na turščični storž. Sami smo se prepričali, da je to orodje res prav pripravno in vrhutega cenejše kakor vsako drugo. Tako orodje more zgotoviti vsak kovač ali ključavničar.

Podoba 80.

Važnost krompirja.

Iz pismenih in ustnih sporočil vemo, da so bile svojčas velike lakote; zadnja je bila na Kranjskem pred kakimi 100 leti. V tistih časih je bila poglobitna hrana kruh. Če so bile žitne letine zaporedoma slabe, je zmanjkalo moke in torej kruha, in ker ni bilo dobrih prometnih sredstev kakor so železnice in parobrodi, ni bilo mogoče krušnega žita dobiti iz dežel, ki so ga

pridelale dovolj. Za denar se je pač vedno dobila moka, četudi draga, toda tudi denarja je bilo takrat silno malo in posledica teh razmer je bila grozna lakota. Železnice in parobrodi onemogočajo dandanes lakoto v taki obliki kakor skoraj nekda v rednih razmerah, ker se more krušno žito dobivati iz najoddaljenejših dežel in je kolikortoliko povsod tudi denar na razpolago. Lakoto je pa prav posebno povzročilo dejstvo, da ni bilo za kruh nobenega nadomestila na razpolago.

Neprecenljivo nadomestilo kruha je postal krompir, ki ga pred slabimi 150 leti še sploh niso poznali, pa še pred 100 leti je bilo pridelovanje krompirja šele v povojih.

Danes živimo vsled vojne v izrednih razmerah: Krušnega žita imamo za silo v deželi kakortudi denarja, da ga kupimo, četudi po visokih cenah in prave lakote se nam prav gotovo ni bati, to pa le, ker imamo dandanes veliko krompirja. Razentega se je pa tudi živinoreja glede količnosti in kakovosti tako povzdignila, da nam mesa prav gotovo ne zmanjka.

Prav sedaj moremo spoznati veliko važnost krompirja za prehranjevanje ljudstva.

Krompir kot hrana ni tako malovreden kakor so trdili še pred kratkim razni veščaki. Velikanski napredek v vedi je pokazal, da krompir more nadomestiti kruh skoraj popolnoma in da se v sili tudi s samim krompirjem izhaja. Saj imamo dežele, kjer je krompir poglavitna hrana prebivalcem. Krompir ni le okusen in ne le nasiti, ampak ima v sebi razmeroma veliko škroba (šterke), torej lahko prebavljive hrane in tvori v telesu potrebno toploto in delovno silo. Res ima krompir v sebi premalo beljakovin, ki so potrebne pri prehranjevanju za nadomestilo porabljene telesne snovi, pa ta nedostatek se lahko popravi z uživanjem majhnih množin na beljakovinah bogatega sočivja in mesa. Kar pa dela krompir kot človeško živilo posebno važen je njegova vsebina na gotovih snoveh, ki jih natančno še ne poznamo in ki jih imenujemo vitamine. V krompirju je zelo veliko vitaminov, ki naredijo krompir veliko bolj redilen in zdrav kakor se je doslej domnevalo.

V sedanjih resnih razmerah nam bo torej krompir izredno veliko zalegel; zato varčujemo z njim, ne zametujemo ga in porabimo ga večinoma v kuhinji. Kolikortoliko smo prisiljeni rabiti krompir tudi za krmo, ker nam bo drugače težko preživeti veliko mnogoštevilnejše živine, ki je imamo sedaj v svojih hlevih in svinjaki. Krompirjevih olupkov ne zametujemo, ampak pokladajmo živini jih v majhnih množinah, zlasti prasičem, kajti v olupkih je posebno veliko vitaminov, ki pomagajo živini dobro prebavljati in jo ohranijo zdravo. Prevelike množine olupkov pa seveda morejo biti živini tudi škodljive, ker je v njih veliko strupenega solanina. Živina naj torej dobiva poleg krompirjevih olupkov le najslabši krompir, zlasti drobiž, ki se v kuhinji težko porablja.

Pri kruhu, oziroma pri moki moremo veliko prihraniti, če kruhu privedamo in dobro vgnetimmo prav fino zdobljen kuhan krompir, ki množino kruha izdatno poveča in ga glede hranilnega učinka prav nič ne slabi.

Varčujemo torej letos vsestransko s krompirjem, ki pomeni za nas skoraj toliko kakor kruh in ne pozabimo dovolj krompirja prihraniti za seme, kajti spomladi bo semenski krompir zelo težko dobiti in bo imel prav gotovo nenavadno visoko ceno.

Naši kmetovalci prav radi prezirljivo gledajo na kmetijske veščake v gosposki suknji in starokopitni kmetovalci jih nič kaj radi ne poslušajo, dasi imajo le

njim zahvaliti ves napredek v kmetijstvu. Kdo od naših kmetovalcev danes sploh še ve, da se imajo zahvaliti kmetijskim veščakom v gosposki suknji, ki jih drugače tako radi prezirajo, za krompir, ki bo poglavitno sredstvo lakoto zanesljivo odvrniti. Pri tej priliki se nam zdi primerno govoriti nekaj besedi o vpeljavi krompirja kot nove kmetijske rastline pred dobrimi 100 leti, ki naj pojasné, da se imajo kmetovalci glede krompirja prav vse zahvaliti kmetijskim veščakom in pri nas na Kranjskem naši Kmetijski družbi.

Lansko leto je bilo ravno 100 let, odkar je umrl velezaslužen kmetijski kemik slavni Francoz Anton Avguštin Parmentiers. Ta ima največje zasluge za splošno vpeljavo pridelovanja krompirja, ki poprej ni bil poznan. Parmentiers je bil rojen l. 1737. v Montdidier na Francoskem, kjer so mu lansko leto postavili hvaležni kmetovalci lep spomenik. Umrl je l. 1813.

Prvotna domovina krompirja je Južna Amerika in sicer Peru, odkoder je prišla ta danes velevažna kmetijska rastlina okoli leta 1555. v Evropo. Novo rastlino so botaniki vzgajali v Španiji in v Italiji, ne da bi spoznali njeno veliko vrednost in zato se tudi ni širila. L. 1586. je prinesel Drake krompir iz Severne Amerike na Angleško in l. 1588. je vsadil slavni botanik Lescluse dva krompirjeva gomolja v vrtu cesarja Maksimilijana na Dunaju ter to novo rastlino popisal v svoji knjigi „Zgodovina redkih rastlin“. Po tej knjigi so krompirjevo rastlino spoznali tudi v Nemčiji, v Švici in na Francoskem. Navzlic temu je ostal krompir le botaniška redkost, veljal je le kot lepotečna rastlina, a kot jed je bil zaničevan. Parmentiers je bil tisti, ki je uvrstil krompir med kmetijske rastline. On je bil v pričetku lekarniški vajenec in je prišel z vojaštvom daleč okoli po svetu, zlasti tudi na Nemško, kjer se je v Frankfurtu n. M. natančneje pečal s proučevanjem živil. L. 1763. se je pečal v Parizu s proučevanjem porabe rastlinskega škroba kot živila. Po grozni lakoti l. 1769. se je potegoval za razpisano darilo akademije v Besansonu za dobro sestavo naloge „O rastlinah, ki v slučaju draginje morejo nadomestiti druge navadno pridelovane rastline“. On je dobil darilo za svoj spis, v katerem je predlagal poleg boljše izrabe žita porabo krompirja za prehranjevanje. S svojim spisom si je nakopal veliko sovraštva in eden njegovih nasprotnikov je trdil, da dela zauživanje krompirja ljudi gobave. Polagoma je pa vendarle krompir pridobil veljavo in se je počasi jel širiti po Francoskem. Takrat je bil krompir še težko prebavljiv in slabega okusa; šele polagoma sta se kakovost in pridelovanje krompirja zboljšala. Kot glavni nadzornik vojne sanitete je Parmentiers veliko storil za zboljšanje hrane francoskih vojakov, pri čemer se je posebno oziral na uživanje krompirja in torej bil tisti, ki je odkril važnost krompirja za človeško prehrano.*

Naša c. kr. kmetijska družba kranjska, ki je bila ustanovljena l. 1767. in ki je veliko občevala s francoskimi učenjaki, kar spričuje njen arhiv, je brzkone izvedla za Parmentierseve spise ter je nekako okoli leta 1770. vztrajno pričela delovati za saditev krompirja tudi na Kranjskem. Iz starih družbenih aktov se da posneti, da je naša družba v tistem času dajala darila kmetom, ki so se pečali s pridelovanjem krompirja ter jim priskrbovala semenski krompir. Vsak

* Ta životopisna črtica o Parmentiersu in o njegovih zaslugh je posneta po 91. številki „Wiener Landwirtschaftliche Zeitung“ z dne 14. novembra t. l.

kmet je dobil od kranjske kmetijske družbe po 1 star srebrni groš darila za vsak pridelan mernik krompirja. Če se vpošteva takratno veliko vrednost denarja, ko je bil srebrni groš morda toliko vreden kakor danes krona, se mora reči, da je naša kmetijska družba za takratne čase v tem pogledu naravnost veliko storila. Kakor smo v tem listu že tolikokrat trdili, da ima naša družba takorekoč vse zasluge za napredek kranjskega kmetijstva, tako je tudi resnica, da je naša družba tista, ki je na Kranjskem vpeljala razmerno zelo zgodaj pridelovanje krompirja, danes tako važnega živila in da je krompir tisti pridelek, ki nas bo varoval lakote. Istotako ima naša družba velikanske zasluge pri vpe-ljanih dobrih, okusnih in rodovitnih vrst krompirja; saj danes kranjski jedilni krompir daleč naokoli slavi in daje našim kmetovalcem v nekterih pokrajinah de-že le zasluge.

Vprašanja in odgovori.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se vrstijo med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pisмено, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edinele na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašalčeve ime, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le v pismene, če je pismu priložena 1 K v znakah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 161. Krava, ki je dobra molznica in je letos imela meseca junija tretje tele, je pričela samaodsebe izcejati mleko. Mleko namreč kravi kar samo odsebe iz vimena odteka in večkrat že pol ure za tem, ko je bila pomolzena. Mnogokrat nima prav nič mleka, včasih ga pa ima za časa molže polno vime. Od kod prihaja to in kako je to nepriliko odstraniti? (A. P. v R.)

Odgovor: Da mleko kar samo odsebe iz vimena teče, to more kaka krava samovoljno napraviti, največkrat je pa temu vzrok ohlapljenje mišice, ki zapira sesec. Ohlapljenje zapiralne mišice rado nastopa pri kravah, ki so prebolele kugo v gobcu in na parkljih, lahko je pa tudi prirojeno, ali pa je posledica slabe molže posledaje, zlasti pri tistih kravah, ki že same odsebe mehko izpuščajo. Zapiralna mišica postane ohlapna, ako se vime pri molži ne izprazni popolnoma in ne tlaži (ma ira) dovolj. Sredstva proti tej nepri-likli so: skrbno ravnanje z živaljo, večkratno meljenje, trenje (masiranje) vimena in seskov ter izpiranje vimena in seskov z mrzlo $\frac{1}{2}$ % lizolovo raztopino. Sploh pomaga vse tisto, kar more okrepiti zapiralno mišico v sesku. Če vse to nič ne pomaga, potem je edino sredstvo kravi natikati ne seske gumijeve zapiralne obročke. Pokličite živinozdravnika, ki bo dognal pravi vzrok in ravnajte se potem po njegovem nasvetu.

Vprašanje 162. Od kod pride, da so se zaredili v kleti polži brez hiš, enaki kakor se nabajajo na zelju in drugje? Kako naj zatiram polže v kleti? (J. K. v V.)

Odgovor: Golih polžev je več vrst. V vlažnih kletih se posebno rad pojavi veliki goli polž *Limax maximus*. Polži pridejo v klet samo odsebe ali pa jih zneso vanje z rastlinami, ktere hranijo v kleti. Ker morejo polži v kleti le tedaj trajno živeti, če je klet vlažna, zato poskusite predvsem klet osušiti. Polžev v zaprti kleti ne more biti veliko in jih torej ni težko zatreti, če jih večkrat poiščete in pomorite. Položite v kleti na tla tupatam kake deske ali

opeko, pod katero se polži skrijejo; potem jih ni težko najti. Dobro je tudi zjutraj zgodaj tla posuti s cementom, ki močno vleče vlago nase; polži, ki izejajo iz sebe neko tekočino lezejo po cementu in izgube to tekočino ter poginejo. To ponavljajte par dni po vrsti.

Vprašanje 163. Pri nas stane danes turščica 26 K 100 kg. Pri tej ceni je turščica seveda silno draga krma; zato bom poklaštali kolikor mogoče velike repe. Vprašam, koliko kg repe ima enako vrednost kakor 1 kg turščice? (A. P. v Z.)

Odgovor: Repa, t. j. navadna strniščna repa in ne pesa, je dobra in zdrava krma, ki žival nasiti in tudi na nje zdravje dobro učinkuje. Redilnih snovi ima pa razme-roma prav malo. Zato morete pri krmljenju z repo le tedaj izhajati, če primanjkljaj hranilnih snovi nadomestite s tem, da pridaste zadosti kakega dovolj močnega krmila. Na vsak način krmite z repo ceno, čeprav dodajate primerno mno-žino kakega močnega krmila. Vrednost krmila dandanes presojamo s tem, da ga primerjamo škrobu, ki je ves pre-bavljiv. 100 kg repe je toliko vredno kakor 4.08 kg čistega škroba, 100 kg turščice pa toliko kakor 81 $\frac{1}{2}$ kg čistega škroba. Potemtakem izda 1 kg turščice toliko kolikor slabih 20 kg repe. To primerjanje je pa seveda teoretično; na tem mestu Vam seveda ne moremo vsega razložiti. Rečemo le, da se v letošnjih razmerah da s pridom veliko repe pokr-miti, to pa le v zvezi s kakim močnim krmilom. Prevelikih množin repe pa ne pokladajte, ker more povzročiti hudo drisko.

Vprašanje 164. V 17. številki letošnjega „Kmetovalca“ se omenja, da ni predpisano naj se dajo merske klupe za les uradno umeriti. Ostalo pa je odprto vprašanje, ali se umerijo klupe, če kdo za njih uradno umerjenje prosi? (G. V. v D.)

Odgovor: Uradno umerjenje drevesnih klup, dolgih po 50 cm in po 100 cm je pripuščeno, toda to umerjenje se nanaša le na mersko ravnilo klupe, ne pa na njene ostale, za pravilno merjenje lesa bistvene dele. Če je klupa slabe, nepriznane konstrukcije, boste z njo slabo merili, čeravno bi bilo njeno ravnilo umerjeno ali cimentirano. Tudi tedaj, ko bi bila klupa preveč obrabljena in bi ne bila tako izdelana, da nedostatek lahko popravite, bi napačno merili, in sicer vedno manjše premere debel ali hlo dov, kakor so v resnici. Iz povedanega sledi, da naj vsak mersko klupo pregleda, ali ima vse, v objavljenem članku opisane dobre lastnosti, da ne bo trpel škode. Š.

Vprašanje 165. Pravijo, da ni dobro saditi v hribih sadike, ki so bile vzgojene v drevesnicah, ležečih v nižavi. Ali so ti pomisleki opravičeni? (G. T. v Z.)

Odgovor: Vsaka lesna vrsta, četudi je doma v mr-zlejših krajih, more v toplejših krajih, kjer je daljši poletni čas, dije časa rasti; vegetacijska doba je torej v gorkejšem podnebjju daljša, kot v mrzlem. Ker sledi daljši vegetacijski dobi, v gorkejših krajih milejša zima, je drevje tudi le na to, milejšo zimo pripravljeno, nasprotno pa se drevje v mrzlem kraju, kjer traja rast le malo mesecev na leto, pripravi na dolgo zimo. Iz tega sledi za pogozdovanje sle-deči nauk: Če prejmemo sadike iz toplejših krajev jeseni in jih torej pred zimo posadimo v mrzlejšem podnebjju, se nam je bati, da nam v hudi zimi, na katero niso nič pri-pravljene, pozebejo. To se najlaže opaža pri listnatem drevju, posebno pa pri inozemskih, od južnih v severne kraje pri-nešenih in tu zasejanih igličastih in listnatih drevescih. Torej je za saditev v hribih jesenski čas nesposoben, če dobavimo sadike iz gorkejših krajev. Če pa dobimo te sa-dike na spomlad in jih posadimo v hladnejšem podnebjju, jih hladnejše poletje zadostno pripravi na prihodnjo zimo

v novem, ostrejšem podnebnju. Zatorej ni treba imeti pomislekov glede spomladne dobave sadik iz toplejših krajev, pač pa glede jesenske. Š.

Vprašanje: 166. Ali je prav, saditi gozdne sadike, vzgojene na dobri, zagnojeni zemlji, v gozdu, kjer ni povsod tako dobrih tla? Ali ne bi bilo bolje, vzgojiti sadike na slabi zemlji? (V. R. v L.)

Odgovor: Mnenje, da naj bi se vzgajale za pogozdovanje potrebne sadike na manjvredni zemlji zato, da bi se potem, ko jih presadimo, tembolj zadovoljile s slabo zemljo, je že vsled tega nepravilno, ker bi nam v drevesnici na slabi zemlji vzgojene sadike napravile tako nepravilne korenine, da bi bile za saditev skoraj nesposobne. Čim slabša so tla, kjer bi sadike vzgajali, tem daljše korenine nam bodo napravile, ker si morajo na slabih tleh iskati hrane globoko v tleh in daleč naokrog, ko bi je imele v bližini premalo. Sadike s prav dolgimi koreninami, pa je težavno po goljavah v gozdih posaditi, ker bi morali kopati zanje zelo globoke jame; tudi bi se njih saditev zelo podražila. Res je sicer, da se listnatim sadikam porežejo predolge korenine, pri igličastih pa se to ne sme napraviti, razen izjemoma pri borih in macesnih, katerim bi se smela odsekati pred saditvijo le srčna korenina, če je predolga. Vlaknatih korenin pa tudi tem sadikam ne bi smeli odstraniti. Po pravici torej vzgajamo sadike v drevesnicah na dobri zemlji, ki jo tudi pognojimo, da nam zrasto dovolj krepke sadike s popolno razvitimi in pravilnimi, ne predolgimi koreninami. Gnojenje v drevesnici pa je tudi zato potrebno, ker rasto po lebah sadike razmeroma zelo na gosto in ker jih puščamo večinoma po tri leta na istem mestu. Ta velika, na razmeroma malem prostoru nakopičena množina sadik, rabi tekom treh let več rešilnih snovi, kot jih more v negnojeni zemlji najti. Ko bi pa vsled prihranjanja gojil hoteli sejati gozdna semena v drevesnici zelo redko, bi nam na redko vzrasle semenike dvignil in pokončal zgodaj na spomlad nastopajoči srež, med letom pa udušil plevel, ki bi imel toliko prostora in hrane na razpolago, da bi se nam prehudó razpasel. Š.

Vprašanje 167. Imam pogozditi goljavo v gozdu. V nekem drugem gozdu pa imam mnogo naravnega smekovega naraščaja. Ali naj del tega porujem in posadim na goljavi ali ga pustim in si nabavim sadik iz gozdne drevesnice? (F. B. v C.)

Odgovor: Prvo vprašanje je, kakšen je naravni smrekovi naraščaj v Vašem gozdu, ki ga nameravate deloma porabiti za pogozditev neke goljave. Če je smrekov naraščaj na prostem, je morda lepo razvit in zirav, če pa je pod starim gozdom, pod kapom, je gotovo en del že starikav in za presaditev neraben. Ne moremo Vam priporočati, da rastlinice porujete, ker bi jim potrgali večji del vlaknatih korenin, ki so jim za prehrano potrebne. Pravilno bi bilo, izrezati vsako rastlinico z zemljo vred z močno lopato, tako da se koreninice držijo cela prstena kepa. Še bolje bi bilo, poslužiti se zaokrožene, nalašč v ta namen izdelane lopate, (naprodaj pod nemškimi imenoma „Hohbohrrer“), s katero se izreže sadika s stožcem zemlje, ki obdaja korenine. S tem orodjem se izrežejo tudi stožčaste luknje na goljavi, v ktere se vstaknejo sadike z izrezano prstjo vred (Ballenpflanzen). Izrežejo naj se le lepo razvite, mlade rastlinice. Na kamniti zemlji se s tem orodje seveda ne da nič opraviti. Izkopavanje sadik je zamudno in precej drago; zato si večina gozdnih posestnikov nabavlja sadike iz gozdnih drevesnic, ki so ceneje. Š.

Kmetijske novice.

Pokušnja dolenskih in belokranjskih vin. Da se povzdigne vinska kupčija na Dolenskem, priredi kme-

tijska podružnica novomeška dne 6. in 7. decembra t. l. v dvorani gostilne gospoda Josipa Windischerja v Kandiji, in sicer v nedeljo, dne 6. t. m. od enajstih dopoldne do šestih zvečer, in v ponedeljek, dne 7. t. m. od desetih dopoldne do šestih zvečer, pokušnjo dolenskih in belokranjskih vin. Ta pokušnja nudi domačim in zunanjim interesentom, zlasti gostilničarjem in vinskim trgovcem najboljše priliko, da se seznanijo z dolenskim in belokranjskim vinskim pridelkom in da se v slučaju potrebe založe s potrebnim vinom. Zveze v Ljubljano so prav ugodne. V ponedeljek, dne 7. decembra je v Novem mestu tudi živahen mesečni semenj; zato morejo zunanji interesentje obisk pokušnje združiti z eventualnim nakupom živine in upamo, da bo udeležba obilna. Vinogradnike, ki imajo vino naprodaj pa prosimo, da pošljejo od vsake vrste vina najmanj po tri litre, če le mogoče v vinskih steklenicah, to pa najpozneje do sobote, dne 5. decembra t. l. dopoldne na naslov Kmetijske podružnice novomeške. Na steklenicah ali v pismu naj navedejo vrsto (sorto), množino in ceno vina ter natančen svoj naslov. — Za kmetijsko podružnico novomeško: V. Rohrmann, načelnik. B. Skalický, odbornik.

Družbene vesti.

* Vsako naročilo se pri sedanjih razmerah zvrši le proti predplačilu ali po povzetju; družba v tem oziru ne more delati izjeme, ker vsi dobavitelji vseskozi enako postopajo. Naročniki in tudi načelniki podružnic, ki naročijo kmetijske potrebščine za svoje podružnice, naj torej družbi denar obenem z naročilom vpošiljajo, ali pa naj privolijo, da se vrednost pošiljatve povzame. Vse cene so vselej razvidne iz »Družbenih vesti«. Najceneje izhajajo naročniki, če na podlagi nižje objavljenih cen sami izračunajo, koliko stanejo naročene potrebščine; njih vrednost naj družbi naprej plačajo, kajti v tem slučaju si prihranijo dokajšnjo povzetno provizijo, ki jo železnica sicer zaračuna.

* Žlindre to jesen in tudi pozimi ne bo dobili. To, kar tvornice sedaj izdelujejo, bodo porabile v svoji deželi. V nadomestilo za žlindre nam bosta služila superfosfat in kostna moka. Kalijeve soli in kajnita je še v zalogi in bo kalijevih gojil sploh zadosti dobiti, samo če železniški promet z Nemčijo ne bo prehudó oviran. Čim hitreje nam torej naročniki prijavijo svoja naročila, tem večja je možnost, da kalijeva gnojila še pravočasno prejmejo.

* Umetna gnojila ima c. kr. kmetijska družba naslednja v zalogi:

Rudninski superfosfat s 14% v vodi raztopne fosforove kisline po K 7— 100 kg z vrečo vred. Pri naročilih na cele vagonne se pošlje to gnojilo franco na vsako železniško postajo. Ker tvornici vreče primanjkujejo, naj naročniki po možnosti pošljejo svoje vreče ali pa naj izjavijo, da so zadovoljni stem, če jim tvornica pošlje gnojilo brez vreč, t. j. prosto naloženo. V tem slučaju dobijo pri vagonu 50 kron popusta za vreče.

Kalijevo sol po K 12.60 100 kg. To gnojilo se oddaja tudi v vrečah po 50 kg za 6 K 50 h, ker tvornica za množine po 50 kg zaračuna 20 h za vrečo.

Kajnit po 5 K 50 h 100 kg.

Kostno moko po 10 K 100 kg z vrečo vred.

Kostni superfosfat po 11 K 100 kg.

Apneni dušik po 24— K 100 kg iz Ljubljane.

Amonijev sulfat po 36— K 100 kg iz Ljubljane.

Mešano umetno gnojilo (vinogradniško gnojilo), ki ima 10% v vodi raztopne fosforove kisline, 10% žve-

plenokislega kalija in 4% amonijevega dušika, oddaja družba po 18 K 100 kg z vrečo vred.

* **Za živinorejce** ima družba v zalogi požiralnikove cevi za odraslo goved po 12 K komad in za teleta, ovce in koze po 7 K komad. Trokarji so po 5 K komad. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani. — V zalogi ima družba tudi mlečne cevi komad po 80 h. Mlečne cevi se rabijo za odtok mleka, kadar kravo vime tako boli, da je ni mogoče molsti. — Napajalnike za teleta iz pečinjene ploščevine oddaja družba po 10 K.

Lanene tropine, ki so zelo priljubljene ima družba vedno v zalogi. Stanejo K 26—100 kg v Ljubljani. Družba te tropine posebno priporoča za pokladanje mlečnim kravam in teletom. V njih je 42% beljakovin in tolsčobe.

Sezamove in orehove tropine so družbi pošle.

Ribja moka. Odslej bo imela c. kr. kmetijska družba v zalogi ribjo moko, ki je izborno močno krmilo za prasiče, ter stane pri manjših množinah 36 vinarjev kg, v izvornih vrečah po 75 kg pa 35 vinarjev kg z vrečo vred. Majhne platnene vrečice, ki vsebujejo po 5 kg, stanejo 2 kroni z vrečico in voznim listom vred, a brez poštnine.

Klajno apno, 38—42%, precipitirano (ne žgano) blago, oddaja družba v izvornih vrečah, težkih 50 kg po 24 h. V manjših množinah pa po 26 h kg. Za manjše pošiljateve na zunanost se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev 30 h za zavoj, vozni list itd. — Manj kakor 5 kg se ne razpošilja.

Živinsko sol priskrbuje družba vsem tistim, ki ne morejo osebno v Ljubljano ali ki je v svoji bližini ne morejo kupiti po 7 K 20 h 100 kg. Živinska sol se oddaja le v vrečah po 50 kg. Le tista naročila na živinsko vsol se zršujejo, ki se zanje denar naprej pošlje.

Za vinogradnike in vinske trgovce ima družba v zalogi sledeči novi dve kletarski potrebščini: 1. **Bernadotov vinomer** (vinsko tehtnico) za hitro določanje alkohola v vinu mrzlim potom. Cena temu vinomeru je 6 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati. 2. **Eponit**, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. Kg eponita stane 5 K brez poštnine in zavoja. Množine eponita po 10 dkg se pošilja za 60 vinarjev s poštnino in zavojem vred kakor vzorec brez vrednosti in je denar naprej poslati. Opozarjamo na spisa c. kr. kletarskega nadzornika Fr. Gombača o vinomeru in o eponitu v 6. številki letošnjega „Kmetovalca“.

* **Modra galica.** Družbi dobajajo sedaj ponudbe raznih tvornic, ki ponujajo galico pri takojšnjem odjemu celih vagonov po 80 do 83 kron, iz česar se more sklepati, da bo galica v prihodnji pomladi nenavadno draga. Če se računa voznino in obresti do prihodnjega oddajanja, potem pridemo do zaključka, da bo stala galica takrat bržkone 90 do 100 kron 100 kg. Družbi je sedaj na razpolago omejena množina najboljših saksonske lahko raztopne modre galice 98/99° čistosti v rodih po natančno 250 kg, ki stane proti predplačilu 80 kron 100 kg v ljubljanskem skladišču. Ta galica je enakovredna izborni belgijski galici in daleč nadkriljuje angleško in drugo inezemsko galico.

* **Antiavit** v varstvo setev pšenice, turščice, graha, graščice, travnih in deteljnih semen itd. pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi, golobi, fazani itd. stane kg 10 kron. Deset dek v desetih litrih vode raztopljenega antiavita zadostuje za impregniranje 100 kg setve in stane proti predplačilu K 1.20 ter se razpošilja kot vzorec brez vrednosti. Glede uporabe antiavita opozarjamo na spis „Odvratanje škode po vranah“ v „Kmetovalcu“ štev. 2. z dne 15. marca t. l.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Štrekljencu dne 20. decembra t. l. ob dveh popoldne v tukajšnji šoli.

SPORED:

1. Pobiranje udnine za l. 1915.
2. Sprejem novih udov.
3. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi

Načelnništvo.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Podragi dne 20. decembra 1914 ob treh popoldne v sobi Kat. slov. izobraž. društva v Podragi.

SPORED:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelnništva.
3. Poročilo blagajnika.
4. Volitev novega odbora.
5. Pregled računov za tekoče leto 1914.
6. Slučajnosti.

Opomnja: Če bi ob določeni uri ne bilo navzočih zadostno število udov, se bo pol ure pozneje zborovalo ob vsaki udeležbi udov ter bo zbor sklepčen.

Kmetijska podružnica v Podragi,
22. novembra 1914.

Josip Semenič, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice na Dovjem dne 27. decembra t. l. ob treh popoldne v hiši načelnika.

SPORED:

1. Pregledovanje in odobritev računov za l. 1914.
2. Slučajnosti in razni predlogi.

Opomnja: Če bi ob določeni uri ne bilo navzočih zadostno število udov, se bo pol ure zborovalo brez ozira na število navzočih udov.

Kmetijska podružnica na Dovjem,
dne 24. novembra 1914.

A. Smolej, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Sori dne 20. decembra t. l. popoldne po krščanskem nauku v šoli.

SPORED:

1. Poročila načelnništva.
2. Pregled računov za l. 1914.
3. Pobiranje udnine za l. 1915.
4. Posvetovanje zaradi raznih kmetijskih potrebščin.
5. Razni predlogi.

Kmetijska podružnica v Sori,
dne 17. novembra 1914.

Fr. Mihovc, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Spodnji Idriji dne 8. decembra po deseti maši v občinski pisarni.

SPORED:

1. Pregled računov za tekoče leto.
2. Pobiranje udnine za l. 1915.
3. Razni nasveti in slučajnosti.

Kmetijska podružnica v Sp. Idriji,
dne 24. nov. 1914.

Franc Čadež, načelnik.